

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 872
Αριθμ. Πρωτ. Αίτησ. Κατ. Εγγράφων: 155
Ημερομ. Κατάθεσης: 30/10/2026

ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Αθήνα, 30-10-2026

Προς:

- Τον Υπουργό Εξωτερικών
- Την Υπουργό Πολιτισμού

Θέμα: «Αγία Σοφιά: Σοβαρά ερωτήματα για την προστασία του μνημείου, την τήρηση των αποφάσεων της UNESCO και τις συγκεκριμένες ενέργειες της ελληνικής κυβέρνησης»

Η Αγία Σοφιά της Κωνσταντινούπολης, κορυφαίο μνημείο της βυζαντινής και χριστιανικής κληρονομιάς και αρχιτεκτονικό επίτευγμα οικουμενικής σημασίας, βρίσκεται στο επίκεντρο εκτεταμένων εργασιών αποκατάστασης, οι οποίες εγείρουν σοβαρά ερωτήματα για την προστασία της ιστορικής και αρχαιολογικής της ακεραιότητας.

Στις 12 Οκτωβρίου 2026, η Έδρα UNESCO του Ιονίου Πανεπιστημίου απέστειλε επιστολή στον Διευθυντή του Κέντρου Παγκόσμιας Κληρονομιάς, την οποία δημοσιοποίησε στις 15 Οκτωβρίου¹, ζητώντας ανεξάρτητη διεθνή επιστημονική εποπτεία και επαλήθευση των πληροφοριών για τις παρεμβάσεις στον κεντρικό τρούλο, στο ανατολικό ημιθόλιο, στα ψηφιδωτά, στις ορθομαρμαρώσεις και στις υπόγειες κατασκευές του μνημείου.

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η χρήση βαρέων μηχανημάτων στο εσωτερικό του ιστορικού οικοδομήματος. Οι ίδιες οι τουρκικές αρχές έχουν αναφερθεί σε εξοπλισμό βάρους έως 45 τόνων, υποστηρίζοντας ότι έχουν ληφθεί ειδικά μέτρα προστασίας των δαπέδων. Η ύπαρξη αυτών των μέτρων καθιστά ακόμη πιο αναγκαία τη δημοσιοποίηση της τεχνικής τεκμηρίωσης και την ανεξάρτητη επαλήθευση της αποτελεσματικότητάς τους.

Η επιστημονική παρέμβαση του Ιονίου Πανεπιστημίου επισημαίνει ότι δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστούν στο δημόσια προσβάσιμο αρχείο της UNESCO πλήρεις Μελέτες Επιπτώσεων στην Κληρονομιά (*Heritage Impact Assessments*), ολοκληρωμένη τεχνική τεκμηρίωση και σχετική

¹ <https://unesco.ionio.gr/gr/news/35488/>

αξιολόγηση του ICOMOS για το τρέχον πρόγραμμα εργασιών. Ζητείται, συνεπώς, να εξακριβωθεί εάν οι μελέτες αυτές έχουν πράγματι υποβληθεί και αξιολογηθεί.

Το πρόβλημα, ωστόσο, δεν ανέκυψε τον Οκτώβριο του 2026.

Ήδη από το 2025, η ίδια η Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς, με την απόφαση **47 COM 7B.131²**, είχε εκφράσει ανησυχία για τη μη συστηματική τήρηση των διαδικασιών προστασίας από την Τουρκία και για την καθυστερημένη υποβολή τεχνικών μελετών και αξιολογήσεων επιπτώσεων.

Με την ίδια απόφαση ζήτησε ολοκληρωμένο σχέδιο προστασίας των Ιστορικών Περιοχών της Κωνσταντινούπολης έως την **1η Φεβρουαρίου 2026**, νέα αποστολή UNESCO/ICOMOS εντός του 2026 και έκθεση συμμόρφωσης της Τουρκίας έως την **1η Δεκεμβρίου 2026**.

Στις **22 Οκτωβρίου 2026**, η τουρκική Γενική Διεύθυνση Βακουφίων ανακοίνωσε ότι εμπειρογνώμονες της UNESCO και του ICOMOS πραγματοποίησαν επιτόπια επίσκεψη, κατά την οποία ενημερώθηκαν από τις τουρκικές αρχές για τις εργασίες στην Αγία Σοφιά και σε άλλα μνημεία της Κωνσταντινούπολης³.

Η επίσκεψη αυτή καθιστά πλέον επιτακτική τη δημοσιοποίηση των επιστημονικών διαπιστώσεων και όχι απλώς των διαβεβαιώσεων των αρχών που εκτελούν τα έργα.

Υπενθυμίζεται ότι ήδη από τον Ιούνιο του 2020 η ελληνική κυβέρνηση είχε εξαγγείλει διεθνείς πρωτοβουλίες για την προστασία της Αγίας Σοφιάς, με προτεραιότητα την UNESCO. Έξι χρόνια αργότερα, με τις παρεμβάσεις στο μνημείο να βρίσκονται σε εξέλιξη, η Βουλή δικαιούται να γνωρίζει το συγκεκριμένο αποτέλεσμα αυτών των πρωτοβουλιών.⁴

Η Αγία Σοφιά αποτελεί τμήμα του μνημείου παγκόσμιας κληρονομιάς «Ιστορικές Περιοχές της Κωνσταντινούπολης», που προστατεύεται από τη Σύμβαση της UNESCO του 1972. Η προστασία της δεν εξαντλείται σε διακηρύξεις ιστορικού σεβασμού. Απαιτεί επιστημονική τεκμηρίωση,

² <https://whc.unesco.org/fr/decisions/8855/>

³ <https://www.vgm.gov.tr/haberler/istanbulun-tarihi-mirasi-unesco-ve-icomos-uzmanlari>

⁴ <https://www.culture.gov.gr/el/Information/SitePages/view.aspx?nID=3343>

διαφάνεια, διεθνή εποπτεία και έλεγχο της συμμόρφωσης προς τις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων.

Η ελληνική κυβέρνηση οφείλει να καταδείξει, με συγκεκριμένα έγγραφα και διπλωματικές ενέργειες, τι ακριβώς έχει πράξει για την προστασία ενός μνημείου που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ιστορικής και πνευματικής κληρονομιάς του Ελληνισμού.

Ερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί:

1. Ποιες συγκεκριμένες, χρονολογημένες διπλωματικές και θεσμικές ενέργειες έχει πραγματοποιήσει η ελληνική κυβέρνηση από την υιοθέτηση της απόφασης 47 COM 7B.131 της UNESCO το 2025 έως σήμερα; Έχει ζητήσει εγγράφως από την Τουρκία ή από το Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς την πλήρη τεχνική τεκμηρίωση των εργασιών στην Αγία Σοφιά; Εάν όχι, για ποιον λόγο δεν έχει προβεί σε σχετικό επίσημο αίτημα;
2. Γνωρίζουν τα δύο Υπουργεία εάν η Τουρκία υπέβαλε εμπρόθεσμα, έως την 1η Φεβρουαρίου 2026, το ολοκληρωμένο σχέδιο προστασίας που ζήτησε η UNESCO; Εάν υποβλήθηκε, έχει αξιολογηθεί από τα αρμόδια όργανα και ποιες παρατηρήσεις διατυπώθηκαν; Εάν δεν υποβλήθηκε, ποιες ενέργειες έγιναν από την Ελλάδα για την εξέταση της μη συμμόρφωσης;
3. Έχουν διαβιβαστεί στο Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς οι τεχνικές μελέτες για τη στερέωση του τρούλου και του ανατολικού ημιθολίου, τη χρήση βαρέων μηχανημάτων, την προστασία των ιστορικών δαπέδων και τις υπόγειες επεμβάσεις; Έχουν υποβληθεί οι προβλεπόμενες Μελέτες Επιπτώσεων στην Κληρονομιά και υπάρχει ανεξάρτητη αξιολόγηση του ICOMOS; Ποια συγκεκριμένα στοιχεία διαθέτει η ελληνική κυβέρνηση για τη συμμόρφωση προς τις παραγράφους 118bis και 172 των Επιχειρησιακών Κατευθυντήριων Γραμμών της UNESCO;
4. Ποια ενημέρωση έχει λάβει η ελληνική κυβέρνηση για την αποστολή UNESCO/ICOMOS που ανακοινώθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2026; Γνωρίζει το ακριβές αντικείμενο του ελέγχου, τα σημεία στα οποία πραγματοποιήθηκε αυτοψία και τα τεχνικά στοιχεία που εξετάστηκαν; Έχει ζητήσει να δημοσιοποιηθεί η έκθεση της αποστολής μόλις ολοκληρωθεί και να εξεταστούν ειδικά οι επισημάνσεις της Έδρας UNESCO του Ιονίου Πανεπιστημίου;

5. Έχει ζητήσει η Ελλάδα ανεξάρτητη επιστημονική αξιολόγηση των στατικών επιβαρύνσεων από τη χρήση βαρέων μηχανημάτων, της προστασίας των βυζαντινών ψηφιδωτών, των ιστορικών δαπέδων και των αρχαιολογικών καταλοίπων; Εάν όχι, με ποια επιστημονικά δεδομένα θεωρεί ότι μπορεί να αξιολογήσει την επάρκεια των τουρκικών διαβεβαιώσεων; Προτίθεται να υποστηρίξει τη συγκρότηση διεθνούς διεπιστημονικής επιτροπής με συμμετοχή ειδικών στη βυζαντινή αρχιτεκτονική και συντήρηση;

6. Έχουν εφαρμοστεί οι ειδικές συστάσεις της UNESCO για αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών της Αγίας Σοφίας, την παρακολούθηση της εσωτερικής υγρασίας επί τουλάχιστον ένα έτος και την εκπόνηση συνολικού σχεδίου διαχείρισης του μνημειακού συγκροτήματος; Ποια στοιχεία διαθέτουν οι ελληνικές υπηρεσίες για την προστασία και την προσβασιμότητα της χριστιανικής εικονογραφίας μετά τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τέμενος;

7. Προτίθεται η κυβέρνηση να υποστηρίξει επισήμως την εξέταση της εγγραφής των Ιστορικών Περιοχών της Κωνσταντινούπολης στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς σε Κίνδυνο, εφόσον τα πορίσματα των αρμόδιων οργάνων τεκμηριώσουν τους σχετικούς κινδύνους; Έχει ήδη ζητήσει την εξέταση των προϋποθέσεων αυτής της διαδικασίας; Εάν όχι, ποια άλλη συγκεκριμένη διεθνή διαδικασία προκρίνει για την αντιμετώπιση ενδεχόμενης μη συμμόρφωσης;

8. Δεδομένου ότι η Ελλάδα συμμετείχε στην Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς έως το 2025, ποιες συγκεκριμένες παρεμβάσεις πραγματοποίησε κατά την εξέταση της κατάστασης των Ιστορικών Περιοχών της Κωνσταντινούπολης; Ποιες πρωτοβουλίες ανέλαβε έκτοτε μέσω της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της στην UNESCO και ποιες από αυτές οδήγησαν σε επίσημη απάντηση, τεχνική αξιολόγηση ή συγκεκριμένη δέσμευση;

Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων

Παρακαλούνται οι αρμόδιοι Υπουργοί να καταθέσουν στη Βουλή:

1. Το σύνολο της μη διαβαθμισμένης αλληλογραφίας των Υπουργείων Εξωτερικών και Πολιτισμού και της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ελλάδας στην UNESCO, από το 2020 έως σήμερα, με αντικείμενο τη μεταβολή του καθεστώτος, τη συντήρηση, την αποκατάσταση και την προστασία της Αγίας Σοφίας, με αναγραφή ημερομηνίας, αποδέκτη και αριθμού πρωτοκόλλου.

2. Τυχόν έγγραφες ελληνικές παρεμβάσεις, υπομνήματα και προτάσεις που κατατέθηκαν κατά την εξέταση της κατάστασης των Ιστορικών Περιοχών της Κωνσταντινούπολης από την Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς το 2024 και το 2025.
3. Κάθε τεχνική μελέτη, Μελέτη Επιπτώσεων στην Κληρονομιά, αξιολόγηση του ICOMOS ή συναφή επιστημονική τεκμηρίωση για τις εργασίες στην Αγία Σοφία που έχει περιέλθει επισήμως στην κατοχή των ελληνικών αρχών ή έχει κοινοποιηθεί σε αυτές μέσω της UNESCO.
4. Τα διαθέσιμα έγγραφα της UNESCO σχετικά με την υποβολή και αξιολόγηση του σχεδίου προστασίας που είχε ζητηθεί έως την 1η Φεβρουαρίου 2026, καθώς και τις επίσημες ενημερώσεις που έχουν λάβει οι ελληνικές αρχές για την αποστολή UNESCO/ICOMOS του Οκτωβρίου 2026.
5. Κάθε μη διαβαθμισμένη υπηρεσιακή αξιολόγηση των Υπουργείων Εξωτερικών και Πολιτισμού σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης 47 COM 7B.131, τις επισημάνσεις της Έδρας UNESCO του Ιονίου Πανεπιστημίου και τις δυνατότητες περαιτέρω διεθνούς παρέμβασης.
6. Τυχόν έγγραφα ελληνικών αιτημάτων για ανεξάρτητη επιστημονική εποπτεία, πρόσβαση στα τεχνικά δεδομένα, διασφάλιση των ψηφιδωτών και εφαρμογή των συστάσεων της UNESCO, μαζί με τις αντίστοιχες απαντήσεις των διεθνών οργανισμών ή των τουρκικών αρχών.

Για κάθε κατηγορία εγγράφων που δεν υφίσταται ή δεν έχει περιέλθει στην κατοχή των Υπουργείων, ζητείται ρητή σχετική διευκρίνιση, ενώ για τυχόν νομίμως διαβαθμισμένα έγγραφα ζητείται η κατάθεση του μη απόρρητου μέρους τους, όπου αυτό είναι επιτρεπτό.

Ο ερωτών και αιτών βουλευτής

Ρούντας Ναπ. Γεώργιος